

Den brottsliges ställning i det mnskliga samfundet : Föredrag vid Fängelse...

Råbergh, Herman,

17 Q Br.

Den brottsliges ställning i det
menschliga samfundet.

Föredrag

vid

Fängeläsföreningens årsmöte den 19 Januari 1874

af

S. Råbergh.

Profesor.

Helsingfors,

tryckt i Hufvudstadsbladets tryckeri,

1874.

Den kungliga akademien i Upsala
menskliga samfundet

Föreläsning

Konungens förordning den 19 Januari 1874

A. W. Högström

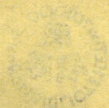
Uppsala

Tryckt hos J. W. Lundström i Uppsala

Kungl. biblioteket

0 0000 000025039

Föredrag

hålllet wid Fängelseföreningens årsmöte den 19 Januari 1874.

Det gifwes nattsidor i det mensfliga samsundslifwet, hwilka erbjuda den mest hemiska anblick för den, som har mod och hjerta, att ej blott egua dem ett flyktigt deltagande, utan tränga i deras djup, söka förstå orsakerna till desamma och i någon mon svingra detta qwäfwande mörker som der herrskar. Tywärr saknas detta modiga deltagande hos de flesta af samhällets lyckliga medlemmar, och derföre förblifwa de äfwen i en onaturlig okunnighet om dessa hemiska företeelser som i flersaldig måtto innebära en wanära för det kristna samhället. Och dock är intet nyttigare för hwarje sann och werkeligt gagnelig werksamhet för det goda, än kännedom af dessa mensflighetens nattsidor; här öppnas för oss utsigter af den mest lärworika bestaffenhet; här blottar sig eländet i hela dess djup — men eländet är en följd deraf, att människans högsta behof blifwit misfaktade — derföre läras wi genom betraktelsen af dessa mörka företeelser, hwilka dessa människans djupaste behof äro; wi skola då oc förstå bristerna i det samsund wi tillhöra, wi skola då förstå den djupa inför Gud förkastliga orättwisa som fastän owetande öfwas af det kristna samhället och af dess ofta strängast dömande medlemmar. Kännedom af samhällets olyckliga skall för oss lyckliga wara mycket upplysande. De mest

mörka af dessa nattsidor äro mansfinnet, lasterna, brotten. Jag vill blott i förbigående nämna det först anförda. Mansfinnet och de olyckliga, jag wille säga oftast rättslösa, helt förgättna, som häråt hemfallit och förblifwit under desß inslytande, förtjente en samt en särskilt uppmärksamhet, ty denna har hærtills egt en blott alltför officiös och twifelaktig karakter — och det wore wäl, att äfwen dessa olycklige finge en målsman som i Guds rikes namn åtoge sig deras sak. Dock jag eger ej här rätt att orda derom. Det är frågan om de brottflige, som i dag tränger sig på oss. Wi fira den finska fängelseföreningens årsfest. Denna förening har åtagit sig dessa olyckligas sak hwilka måhända mer än andra erfara syndens förbannelse, de brottfliga. Denna föreningens uppgift är stor och hög. Om denna uppgift ej som sådan blifwit erkänd och wärdt deltagande, så ligger felet i den litgiltighet och obenägenhet till uppoffringar för sedligt religiösa ändamål, som öfwerhuswud utmärker förhållandena hos oss. Wår sammankomst i dag affser icke blott att egna en öfwerblick åt fängelseföreningens verksamhet under det förslutna året, desß uppgift är äfwen att på samma gång wäcka ny håg och nya krafter till arbetet för de olycklige som, nedslade i brott, äro förskjutna af samhället. Det är till ett allt mera rastlöst och sjelfsuppoffrande arbete på detta ännu så litet oblade fält, som wi, här skola uppmuntra hwarandra. Må det tillåtas mig att på denna stund söka samla våra tankar till en betraktelse af den brottfliges ställning i det menjfliga samfundet.

Det ligger en dystert klang i de orden brottfling, straffånge. Wid tanken på en sådan olycklig, wid anblicken af honom, känner sig mången obehagligt störd; den känspaka drägt han bär, hans blefnade, ofta härjade drag, hans bewakande omgifning — allt detta gör ett plågsamt intryck och denne olycklige blir derföre oftast blott föremål för en rå nyfikenhet eller

deltagande, som med rysning wänder sig bort från honom. Och dock! så borde det ej wara. Äfwen denne olycklige hörer till de lidande bröder, hwilka Jesus Kristus anbefallt åt sina tjenare med de orden: Hvad I hafwen gjort en af dessa minsta mina bröder det hafwen I ock gjort mig. Wilja wi dertföre bekänna oss till dem som tillegna sig frukterna af Jesu Kristi försöning och werksamhet, så måste wi äfwen i den af samhället förskjutne straffången se en wår broder, som har rätt att fordra wårt hjälpsamma deltagande. Och detta är wår pligt icke blott såsom kristne; äfwen som menniskor äga wi denna skyldighet om wi eljest fatta, ej blott våra rättigheter utan äfwen de pligter, hwilka Gud pålagt oss och hwilkas öfswande på det närmaste sammanhänger med wårt rätta menniskowärde. En sådan olycklig påfallar så mycket mer wårt deltagande, som det brott han begått och det tillstånd, hwaruti han som ransaknings- och straffånge inträder, icke äro utan samband med det menfliga samfundet han tillhör; twärtom! samfundet bär i wiß mening en icke ringa del i answaret för den brottsliges tillstånd och ännu större del i answaret för den utweckling hwaråt han såsom ransaknings- och straffånge hemfaller. Rastom, till närmare belysning häraf, en blick på en straffånges lif och ställning i det menfliga samfundet.

Den brottslige blifwer ej detta med ens. Den brytning med samfundets lag som beröfwar honom friheten är wanligtwis resultat af en längre utweckling, der han steg för steg förts mot förderfwet. Wi kunde fråga: hwar börjar denna utweckling? Från ståndpunkten af Jesu Kristi ewangelium måste wi swara: det gifwes ingen prædestination till det onda, menniskan är ett fritt wäsende; hennes utweckling är en produkt af hennes fria wilja, hennes fria handlingar. Hon blifwer sålunda en brottling genom sitt eget förwällande, men äfwen de henne

omgifwande omständigheterna utöfwa här ett märkeligt inflytande. Brottets möjlighet förefinnes hos enhvar tillfölje af den inneboende själfwissheten, hwilken i deß olika former är en källa till hwarje afsteg från den gudömliga och menskliga lagens bud. Det är mer än swårt att söka i detalj skildra de olika wägar hwarpå denna dolda själfwisshet utvecklas till brottlig handling. Jag will här endast söka antyda ett och annat. Ett gammalt swenskt ordspråk säger: „lögnaren och tjufwen äro systonbarn”. Härei uttalas en djup sanning; lögnen är wanligtvis begynnelsen till den utveckling som slutas med den uppenbara öfwerträdelser af samfundets lag. Men ordet lögn taga wi här ej uteslutande i deß wanliga betydelse; wi måste härmed förstå hwarje falskhet i människans inre eller yttre lefnadsförhållanden och ställning i lifwet; denna falskhet beror främst deraf, att individen trädt till Gud i ett orätt förhållande. Religion, sanna religion, är ett behof för människan. Sfall detta behof förnekas, eller fattas och tillfredsställes på ett orätt sätt, kastas människan in på en sles utvecklingswäg. Detta är en sanning hwarom hwarje djupare inblick i människoslägtets och individens historia bär det mest ojäfaktiga vittnesbörd, fastän det moderna samhällets målsmän icke alltid öppnat ögat deraf. Wi wåga deraf uttala att hwarje sträfwan att leda människan till bildning, wetande, skall i grunden icke mäktas förädla henne om ej detta sträfwande bygges på den sanna religionens grund. Man bedrager sig deraf mycket om man tror sig genom frukterna af en kristendomsfiendtlig civilisation kunna minska brottens antal och framkalla verklig sedlighet. Syckades man än inwiga massorna i den nyaste wetenskapens resultat, så skall detta icke upphjelpa utan snarare skada sedligheten och gifwa brotten en allt mera samhällswådlig karakter, om man försmår det mäktigaste medlet för människoandens bildning: den sanna kri-

stendomen. Genom ett sådant förhållande skall det på sin högsta höjd lyckas att betaga brottligheten deß mest råa uttryck och gifwa bebräget, lasten en mera förfinad, jag wille säga diabolisk, beskaffenhet. Låta wi de, olycklige sjelfwe tala, hwilka juda under följderna af sin misaktning för Guds och samhällets lagar, så skola de som lärt sig förstå werkligheten af sin synd med en mun wittna, att första orsaken till deras sedliga förfall war den, att de kommit i falsk ställning till Gud. Denna falska ställning war antingen ett resultat af helt och hållet försummad uppfostran och underwisning i den gudomliga sanningen, eller ock led den underwisning man erhöill wäsendtligt afbräck genom de bebröfliga exempel hwaraf den uppwäxande ongas. Särskilt med afseende å denna fråga bär det moderna samhället, som så oförtjent bär namn af kristet, en dryg skuld för de brott hon bestraffar. De brott som anses såsom wådliga för samhället stå nemligen i närmaste samband med de laster, som samhället tolererar, emedan deß åstfådningsfätt ej mer beherrskas af kristendomen. Prostitutionen och fylleriet höra till dessa bebröfliga företeelser hwilka, mer eller mindre tolererade af samhället, om någonting förpesta den moraliska luften och inwiga tusende till ett namnlöst elände. Med dessa föredömen för ögonen uppwäxer ungdomen och den slappa moraliska werldsåstfådnig som beherrskar deß omgifning insupes i fulla drag. Afwikelferna ifrån den gudomliga lagen stå i närmaste samband inbördes; då man engång lärt sig att ringakta ett af de gudomliga buden, föres man allt fort på syndens wäg. Wi kunna derföre säga, att det samhälle, som tillåter prostitutionen och genom sina åtgärder framfallar och befordrar fylleriet, på samma gång öppnar wäg för de brott, detta samma samhälle bestraffar. Men det är icke blott individens falska ställning till Gud som inwiger henne till en utweckling hvars resultat är

brottet; till samma bedröfliga resultat ledes hon äfwen genom en falsk ställning i samhället. Det är ett af de många tecknen på en sjunken tid, då den enskilde icke förstår den ställning i samhället som hon af Gud erhållit; då hon tvärtom, försmående att vara trogen i det lilla, tränger sig till yttre företräden och uppträder med poekande anspråk utan att ega den inre qualification, som nödvändigtwis måste uppbära dessa anspråk och individer, hwilkas hela riktning utmärkes häraf, föras steg för steg på en falsk utvecklingsväg hwilken ofta slutar med brott. Må man icke missförstå mig — jag will ej förswara en högmodig ståndsfiklnad hwilken föraktligt skiljer menniska från menniska. En sådan är stridande emot kristendomens hela werldsåfsådning, hwars drundlag är att inför Gud finnes ingen åtskilnad till personer, alla äro de ett i Kristo Jesu; men dessa Guds ords samningar erhålla sin rätta förklaring af Apostelens bekanta ord: Såsom wi uti en lekamen hafwa många lemmar, men alla lemmar hafwa icke allt samma embete så äro nu wi många en lekamen i Kristo, men inbördes äro wi hwarandras lemmar. Det kristna samfundets rätta trefnad fordrar, att individerna skola förstå sin särskilta kallelse, högt akta den uppgift som är deras, och i trohet arbeta därför, utan att wilja gifwa sig sken af det som de icke i sjelfwa werket äro. När arbetets ära icke uppfattas, när man anser sig för god att syfla med det hårdare arbetet och söker ett annat, när man tillegnar sig wanor och fordringar på lifwet, som icke äro lämpade efter tillgångar och samhällsställning, då blir hela ens ställning i samfundet falsk och en wäg är öppnad som ofta leder steg för steg till bedrägeri, stöld, — brott. Måste wi nu säga att den tid, hwars barn wi äro, icke förstår att rätt akta kristendomen, ej ens ur det menstliga samfundslifwets synpunkt, utan fast mer wäntar

mensflighetens sedliga utveckling och förbättring genom andra medel, hvilka i mycket erhållit en karakter, lämpad efter tidens smak, så kunna vi å andra sidan icke neka att sträfswandet efter en falsk eller på sin höjd endast halffann ställning i samhället utgör ett genomgående grunddrag i denna samma tid. Vi behöfwa icke fasta vår blick till mensflighetens kulturländer, det är nog att vi öppna ögat för det som försiggår omkring oss. Mången beherrskas af det förwända åskådnings sättet att de s. k. bildade klassernas ofta bedröfliga lefnadswanor utgöra en del, ja den förnämsta, af bildningen sjelf. Lyxen och fåfängan i förening med afwoghet mot arbete och lust för wellig beqwämlighet framstå derföre ej sällan såsom de närmaste frukterna af en sles bildning. Och ju mer dessa sorgliga förhållanden beherrska individerna, desto mer tilltager denna anspråksfulla dåsigket och lättja som är en skola för lasterna och brotten. Snart anser man tiggeriet bättre och hederligare än det ärliga arbetet — och tiggeriet blifwer i sin utveckling ofta bedrägeri eller stöld. Erfarenheten har åter och åter framförallt i vår närmaste omgifning bewittnat dessa sorgliga fakta. Jag har härmed sökt beröra twenne omständigheter som i våra dagar utgöra orsaker till att mången beträder brottets väg. Må man dock behjerta detta. Må man åtminstone wilja förstå den sanna kristendomens stora ja witala betydelse för all sedlighet, må man behjerta att den kristna werldsåskådningens uppfattning af individens ställning i samhället är den enda som kan skydda samfundet för proletariatet och des bedröfliga följder.

De antydningar jag sökt lemna angående några af grundorsakerna till brottsligheten i våra dagar gifwa wid handen, att samhället icke bär en så ringa andel i de brottsliges skuld. Det är tidsjynderna som bidraga till att störta de enskilde i förderfswet. Det är samfundets

grundlyten som mer eller mindre afspegla sig i de enskildes brott. Denna omständighet, hwilken äfwen förut wid ett tillfälle sådant som detta blifwit framhållen, borde mäktigt mana hwarje menniska, som eger öppet öga för sanningen, att „tänka på de bundne“ och åtaga sig deras sak. Men göra wi detta, då måste wi äfwen nyktert lära känna de förderfwets, rötter, ur hwilka dessa brott, dessa tids-synder härfluta, wi måste låta den ewiga sanningen döma öfwer de tidsförhållanden, hwari wi lefwa — wi måste för vår egen del ställa målet högre, än de det göra, hwilka tro sig med en lumpen skärf kunna friköpa sig från skyldigheten att hjälpa de olycklige under det de med ord och gerning deltaga i de synder som befordra brotten och eländet.

Men samma allwarliga maning till werksamt deltagande gifwes oss och wid betraktelsen af det sätt, hwarpå samhället behandlar den brottslige. Hwarje brott måste beifras och erhålla sitt straff — men straffet, om det icke skall medföra de mest onaturliga följder, måste vara ett uttryck af helig, rättwis, barmhertig kärlek. Des ändamål är ej endast att lemna upprättelse åt den fränkta sedliga werldsordningen, sålunda att den brottslige måste lida; des uppgift är lika mycket att rädda den brottslige, wisa honom följderna af synden, öppna hans hjerta för längtan efter ett nytt bättre lif, och sålunda bidra att återwinna honom för Gud och samhället. Denna sanning har dock tywärr alltför litet varit behjertad. Om någonsstädes under de förgångna tiderna mensflighetens wanära blottat sig på det mest sorgliga sätt, så är det i behandlingen af de brottslige. Hjertat gripes af sasa wid tanken på alla dessa med djefwulst uppfinningsrikhet uttänkta pinoredskap, hwarmed fordna dagar i den Guds namn, som är kärleken, skipade rättwisa; och när wi göra bekantskap med de bilder ur de fångnes lif hwartill en Howard, en

Elisabeth Frey i en tid som står wår så nära warit wittnen, och hwilka de offentliggjort för den häpnadswerldens blickar — då få wi en dunkel aning om de orättwisor till hwilka de kristna samhällena under spändet af rättwisån gjort sig skyldiga. Men må wi ej tro att wår tids kristna samhällena äro utan skuld. Betraktom saken närmare och wi skola finna, att wi, såsom kristna medborgare, i detta afseende hafwa förbindelser att infria. Ur straffets ändamål att förbättra den brottslige och är denne att anse såsom en andeligt sjuk menniska, så måste fängelserna anses såsom andliga hospitaler der dessa olyckliga wårdas. Och detta åfsådningsfätt måste icke blott gälla fängelser, der de förwaras, hwilka genom ständiga återfall mognat i brottet och stå på förhårdelsens gräns, utan först och främst ransafningsfängelserna och dem i hwilka första resans straffångar undergå sitt straff. Här borde om någonsin allt göras hwad göras kan för att rädda den olycklige. Men tywärr kunna wi ej neka att just dessa sistnämnda fängelser under närwarande förhållanden snarare äro högstolor för brottligheten, än andliga hospitaler för de olycklige. Wi kunna ej undgå att egna några wälmenta ord åt detta sorgliga misförhållande. — Brottslingens första inträde i fängelse eger en alltigenom wäckande och förfrossande karakter. Han har länge lefwt med synden, misaktat samwetet och mognat i det onda, utan att på något kraftigare fätt hafwa erfårit syndens förfärande följder. Nu erfår han desamma. Han förlorar sin frihet, lösryses från sin omgifning, hans dragt blir en annan; den påminner honom ständigt om förbannelsen af den synd han begått. Känslan af det eländiga i hans tillstånd måste tränga sig på honom, så är äfwen fallet med de allra fleste. Nu, om någonsin, borde brottslingen göras till föremål för allwarlig andelig wård och säkerställas för alla brottliga inslytelser utifrån — nu behöfde han

stillhet, ensamhet för att kunna tillämpa på sig sjelf de lärdomar, som redan hans förändrade ställning, med eller mot hans wilja, gifwer honom. Men en sådan ensamhet står i allmänhet inom våra fängelser ej att erhålla. Den brottslige störtas i ett sällskap, som emottager honom med glädje, ty ankomsten af en ny yrkesbroder eller syster är ett evenement i fängelselifwets enformighet. Man tränger sig in på honom, man tröstar honom, ofta nog på de mest egendomliga sätt; än med hån, än med ett wißt slags deltagande söker man att nedtysta hans samwetes rörelser och wäcka hos honom tanken på den förmenta orättwisa han lider; och man lyckas mer än wäl. Efter några dagar är det första wäckande, förkrossande intrycket af hans första inträde i fängelset förintadt och den sjelfförödmjukelse han erfar förbytes till pockande trots. Snart anser han sig vara den förorättade som med all rätt tror sig böra anklaga både Gud, öfwerhet och medmenniskor. Detta är wanligtwis gången af den inre utweckling brottlingen genomgår såsom ransafnings- och straffänge. Hwar och en som will göra sig förtrogen med fängelsernas inre historia skall erfara detta. Jag kan ej underlåta att härwid anföra några nog talande fakta: En ung flicka blef wid sjutton års ålder gripen för inbrottsstöld. Hon hättades och hennes första inträde i fängelset försatte henne i ett tillstånd af djup ånger och bedröfwelse. Hon begärde och erhöll andliga skrifter till läsning och sysselsatte sig dermed slitigt de första dagarne. Jag besökte henne ofta i fängelset, der hon war inspärrad jemte fyra andra äldre qwinnor, hwilkas hela utseende annonserade andlig och lekamlig försöffning. Jag samtalade med dem och betraktade med dem Guds ord. Den rörelse, hwarmed de äldre qwinnorna åhörde det talade ordet, war öfwer all beskriwning stor, de egde ett alldrig slutande förråd på tårar. För hwarje dag fann jag den unga fången förändrad.

Hennes blick blef allt fräckare. Af sina kamrater hade hon snart erhållit fullständig underwisning i praktisk juridik, i rätta sättet att vara i fängelset och inför rätta. Hennes tillstånd bedröfwade henne icke mer. Vid ett enskilt samtal erkände hon sedermera det sätt hwar på hennes kamrater nedtystat hennes wägnande samwete. Då hon först inträdt i fängelset hade hon ej welat inlåta sig i deras samtal och företag, men alla möjliga medel förfötkes. Ett af dessa war dans. Då de wistte bewakningen icke vara nära, tillställdes ett dylikt nöje i det skumma fängelset. Ett dag — det war söndag — hade jag besökt dem och talat om den „förlorade sonen“. Åhörarinnornas rörelse war stor och den unga fången blef särdeles gripen och satt länge stilla för sig. Då hade de äldre — två af dem woro innemot 60 år gamla — i ett wist hånfullt deltagande med halft wäld fattat om henne och begynt sitt wanliga nöje med den påföljd att hon snart af hela sitt hjerta deltog i dansen som sedermera blef en daglig sysselsättning under wistelsen i fängelset. Följden af umgänget med denna omgifning war, att den unga brottlingen efter twenne weckors wistelse i fängelset hade tillegnat sig en öfwad tjufs alla later och upptåg. Samwetets röst war qwäfd och hon war öfwertygad, att, fastän hon hade felat, hennes synd dock icke stod i något förhållande till det sätt hwar på hon behandlades och det straff hon led. Samma egendomliga öfwertygelse om orättwisa förekommer hos de flesta straffångar. Af mer än 20 sådana, med hwilka jag engång samtalade i härwarande länehäfte, bekände wäl alla sig skyldiga till det brott, hwar för de ledo sitt straff, men endast 2 erkände sig werkeligen förtjena detta straff. De öfrige ansågo sig vara föremål för orättwisa och ansågo sina förseelser som idel småsaker i jemförelse med det straff de undergingo. Detta åskådningssätt i förening med trots mot lagens arm och bit-

terhet mot menfligheten, äro wanligtwis följderna af brottflingens första wiftelse i fängelset. Då nu till en ransafningsfänges olyckliga öde ännu kommer dessa långwäga refor från fängelse till tingsstad och åter tillbaka till fängelse, många andra omständigheter att förtiga, så få wi ej förwåna oss öfwer de hemsta resultater af moralisk uselhet som fängelselijfwet alstrar. Och fängelset i ett kristet samhälle borde ju dock vara en räddningsanstalt, icke en förberfninganstalt för de olycklige. Mognaden till förhärdelse gick ännu mera brådstörtadt i den tywärr icke längesedan förswunna tid, då en ransafnings- och straffänge icke egde tillfälle att iyhla med arbete, utan då äfwen detta af Gud sjelf anordnade medel mot synden war bannlyst från en del fängelser och de olycklige brottflingarne, dömda till neslig lättja, endast måste hemfalla åt sysselsättningen att tillegna sig de förberfliga erfarenheter deras medbrottflingar gjort, för att så återfå friheten såsom fullständiga förbrytare. — Mine åhörare, må wi icke rygga tillbaka att i sanningens ljus betrakta de förhållanden som beherrska våra ransafnings- och åtminstone flertalet af våra straffängelser. Wi wilja egna vårt kärleksfulla deltagande åt de lösgifna straffångarne och söka skaffa dem återinträde i samhället och gifwa dem möjligheten till ärligt arbete. Må wi fördubbla våra ansträngningar, ty — det är Guds wilja att wi skola arbeta för de olycklige; — men så länge ransafningsfångarnes tillstånd är sådant som det enligt nu gällande ordning är, så länge straffängelserna ej uppfattas såsom hospitaler för andeligen sjuka, utan blott såsom hämbemedel i ett straffande samhälles hand, så länge skola alla våra bästa bemödanden bära nedslående frukter. Det är i fängelserna wi skola börja vår werksamhet, genom att söka rädda det som räddas kan och wärna de återstoder af menstowärde som finnas hos de olycklige, men som snart

skola helt förqväfwas under de olyckliga förhållanden som wi nyß sökt påpeka; måtte wi allt djupare fatta betydelsen af det arbete som föreligger oss, och måtte de, hwilkas röst höres längre än min, hos en landsfaderlig regering åtaga sig dessa olyckligas sak; brottslingen har wäl gäddat den menfsliga lagen och är därför äfwen ej fällan rättslös men hon är dock ännu anbefalld åt makten af den kärlek, som är ett werk af Guds ande, den kärlek, som tror allt, hoppas allt.

Wi hafwa kastat en blick på den brottsliges ställning i det första fängelset. Egnom ett ögonblicks uppmärksamhet åt hans ställning efter hans återinträde i friheten. Redan den omständighet, att brottslingen för sin första öfwerträdelse af samhällets lag, wisserligen erhåller ett jemförelsewis lindrigt straff, men hwars upphörande alldeles icke är beroende af hans förbättring, förslöar helt och hållet den goda inwerken ett straff möjligen kunde hafwa. Det dolda medvetandet att samhället ej handlat fristligt med honom utan under hans fängelse tid nästan handlöst lemnat honom åt ogudaktighetens inslytelser, detta medvetande bor i hans själ, om ock ej fullt klart, och det yttrar sig som trots. — Det är denna känsla, som beherrsakar honom — ofta i förening med ett wißt hat mot menfsligheten. Hwem kan eljest beskriwa hwad den åt friheten första gången återgifne känner! Huru dåligt än det inslytande varit som hans första fängelse utöfwat på honom, huru djupt han redan deförinnan må hafwa sjunkit, wißt är, att den tanken ljungar genom hans själ: „nu will jag blifwa en annan menniska!“ — men förwerklighandet af denna tanke är ingen lätt sak, isynnerhet för den, hwars själ icke beherrsakas af ödmjukhet, ånger och frällningsbehof, utan af trots, sjelfförtröstan och — hwad ännu wärre är — af dessa sjelfwissta begär, hwilka genom den uppenbara syndens utöfwande fått ny styrka. Här fordras

Guds ords och Andes förödmjukande, pånyttföbände, helgande, vägledande kraft — här fordras en broderlig kärlek som går långt emot den förlorade sonen, utan att invänta hans inträde i det öfvergifna fadershuset och hans enträgna bön om hjälp. Här fordras ett öppet tillfälle för den olycklige att genom arbete ärligt förtjena sitt bröd. Men huru ofta mötes väl den frigifne straffångnen af det emottagande han borde och måste röna, för att icke ånyo återfalla i sin förra förnedring! Misstroende, tvekan, misaktning får han hos de flesta erfara, och der menstlig godhet öppnar honom ett vänligt emottagande blir han oftast fortfarande utan verkligt moraliskt och kristligt stöd, och faller så snart för frestelsen. Det fordras i sanning en karaktersfasthet, som man ej får vänta af dem som genomgått våra brotthögskolor, för att den frigifne skall kunna bestå i frestelsen och fortfarande på den beträdda vägen. Den som lyckas häri är så mycket mera värd aktning och erkännande. Ty det är lätt nog att, under lyckliga förhållanden ända från barndomen, afhålla sig från brottets väg, men att arbeta sig upp ur syndens dy, att under bördan af menstligt förakt kämpa sig fram på det rättas väg — det är en hjelteedat, som förtjenar aktning, ja värddnad. Vid tanken på de svårigheter som möta den frigifna straffångnen måste hvarje vän af de lidande med tacksamhet erkänna fängelseföreningens uppoffrande bemödanden — och det wore önskligt, att de sträfvaranden skulle röna allt mera tillmötesgående från kommunernas och de enskiltes sida och dock — må det tillåtas mig att uttala det! — oß återstår ännu mycket att göra. Må vi uppställa såsom vårt mål att ej blott förskaffa de frigifne anställning och arbete, må vi äfwen söka att allt framgent, framför allt andeligen, stödja dem utan att förtröttnas. Kunde det lyckas att på den ewiga sanningens och det ärliga arbetets grund bilda en gemen-

ett skap af dem, hvilka förr blott woro förenade genom brottet, kunde det lyckas att ställa denna förening werksam för fängelseföreningens syften, då wore mycket wunnet. Wid tanken på de wådor den frigifne straffängen går till mötes, ledes tanken färfilt till räddningsanstalter för qwinliga frigifna straffångar. Behofwet af dylika skall framstå klart för enhwar som betänker saken närmare. Den frigifna qwinliga straffångens ställning är nemligen färfilt behjertanswärd. Hennes brott tillsluter för henne möjligheten till redlig utkomst, ty de flesta hysa betänkligheter att gifwa henne en plats inom sitt hus.

Wisfelsens i fängelsset, sammanwaron med lösdrifware, hwilkas hela personlighet blifwit genomträngd af lättja och lättfinne, har måhända skadat henne ännu mer än den manlige straffängen och nu när hon erhåller friheten äro frestelserna för henne af den mest förfärliga natur. Hennes försök att erhålla ärlig tjenst blifwa oftast afwifade på samma gång liderligheten erbjuder henne en lätt och, åtminstone till en början, säker wäg till utkomst. När hon nu utan stöd prisgifwen åt desja frestelser på samma gång hennes försök till redlig utkomst gäckas — då är hennes öde nästan oundwifligt. Hon gifwer sig i prostitutionens tjenst, hon utbyter sitt sorgliga lif mot ett ännu sorgligare, mot otuktens och lösdrifweriets förnedrande tillstånd, som tillintetgör de sista återstoder af något bättre hos henne och leder henne lifasom under yrfel i ett allt djupare andligt och lekamligt förderf. — Egde hon deremot en tillflyktsort, der hon kunde få arbeta i stillhet, till desj hon genom ärligt arbete återwunne det förtroende, hon genom sitt brott förwerkat — då bleswe hon kanste räddad för tid och ewighet. — En sådan tillflyktsort erbjuder Asylen åt den olycklige. Mätte den werksamhet, som fängelseföreningen i detta syfte begynt, icke afbrytas, utan under allt mera gynsamman förhållanden triswas och sprida wäl-

signelse. Må de nedslående erfarenheter som här förekommit icke betaga föreningen modet; må man befinna att redan en menniska återvunnen åt Gud och menskligheten innebär en herrlig seger, som manar till förnyade uppoffringar och aldrig tröttnande iswer. Mätte äfwen den enskilda wälgörenheten icke glömma sin pligt att ihågkomma och understödja föreningens sträfswanden i omsförmäldt syfte. Genom werksamt deltagande från deras sida, som förstå en kristen medborgares herrliga pligter, skall fängelseföreningen i allt högre grad kunna verka för räddandet af wälförkomna ifrån återfall i brott och elände.

Mitt uppgifna ämne: frågan om brottslingens ställning i det menskliga samfundet, skulle wäl fordra en bättre belysning än jag på denna korta stund kunnat gifwa. Dock bjuder mig mitt redan kanske alltför widlyftigt wordna föredrag att sluta här. Min affigt har varit att framförallt framhålla de omständigheter ur den brottsliges ställning som mana oss till ny iswer i det arbete som fängelseföreningen uppställt såsom sin uppgift. En sådan maning ljuder utan twiswel emot oss, då wi egna vår uppmärksamhet åt de förhållanden hwarom här varit fråga. Men denna maning till oss, som njuta af frihet och lycka, höres ej blott ur fängelserna, den ljuder äfwen till oss från Hans mun som engång för vår skull war fängslad, och ett föremål för de tanklösas spott och hån, på det wi skulle blifwa fria, saliga barn i Guds rike; den ljuder till oss från Jesu Kristi läppar: "Jag war i häktelse och I besökten mig icke", "hwad I icke hafwen gjort en af dessa minsta mina bröder det hafwen I icke gjort mig". Vår föpligtelse är klar; wi skola i de olyckliga, som utstå straff för sina brott, se Jesu Kristi bröder och wi skola handla i enlighet dermed. — Nåwäl om wi detta wete — salige äro wi om wi det göre. Derföre, förgäter icke de bundne.

